

Temeljem čl. 112. st. 7. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07 i 45/09), Znanstveno vijeće Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada na svojoj 168. sjednici održanoj dana 10. studenoga 2011. godine donosi

ETIČKI KODEKS INSTITUTA ZA MEDICINSKA ISTRAŽIVANJA I MEDICINU RADA

I. Opće odredbe

Preambula

Članak 1.

- (1) Etički kodeks Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada (dalje u tekstu: Institut) sukladan je s Deklaracijom o pristupanju Europskoj povelji za istraživače (dalje u tekstu: Povelja) i Kodeksu za zapošljavanje istraživača (dalje u tekstu: Kodeks).
- (2) Etički kodeks Instituta određuje etičnost kao skup načela, prava i obveza kojima se uređuju profesionalni i ljudski odnosi između znanstvenih, stručnih, administrativnih i svih drugih zaposlenika Instituta (dalje u tekstu: zaposlenici Instituta). Potonje uključuje sljedeće temeljne vrijednosti: poštenje, izvrsnost i slobodu istraživanja, međusobno uvažavanje i ljudsko dostojanstvo, profesionalnu i osobnu odgovornost.
- (3) Etički kodeks Instituta sadrži moralna načela i načela profesionalne etike kojima se trebaju ravnati u svom profesionalnom i javnom djelovanju svi zaposlenici Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada.
- (4) Načela Etičkog kodeksa primjenjuju se na odgovarajući način i na sve druge osobe koje nisu zaposlenici Instituta, ali sudjeluju u radu i djelovanjima Instituta, ako i ukoliko se djelovanje i ponašanje tih osoba može izravno povezati s Institutom.
- (5) Etički kodeks uređuje standarde ponašanja prilagođene potrebama Instituta, uzimajući u obzir načela slobode rada i očuvanja dostojanstva i ugleda Instituta.

Sadržaj Etičkog Kodeksa

Članak 2.

Etički kodeks dijeli se na:

- a. temeljna načela u odnosu na moralno opravdano i moralno neprihvatljivo ponašanje u Institutu i u vezi s njim (glava II.);
- b. etička pravila u znanstvenom i nastavnom procesu u Institutu (glava III.);
- c. odredbe o sastavu i postupku pred Etičkim povjerenstvom Instituta koje daje svoje mišljenje o ostvarivanju načela i pravila Etičkog kodeksa te o usklađenosti ponašanja osoba na koje se on odnosi s načelima i pravilima Etičkog kodeksa (glave IV. i V.).

Temeljni pojmovi

Članak 3.

- (1) Pojedini pojmovi za potrebe Etičkog kodeksa Instituta imaju sljedeća značenja:
 - a. „Etički kodeks“ jest Etički kodeks Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada;
 - b. „Institut“ jest Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada;
 - c. „Zaposlenici Instituta“ jesu svi zaposlenici koji su temeljem ugovora o radu raspoređeni na znanstvena, suradnička, stručna, administrativna i druga radna mjesta prema unutarnjoj sistematizaciji Instituta;

- d. „Istraživači“ jesu zaposlenici koji su temeljem ugovora o radu raspoređeni na znanstvena i suradnička radna mjesta te stručna radna mjesta u sustavu znanosti, prema unutarnjoj sistematizaciji Instituta;
 - e. „Etičko povjerenstvo“ je tijelo imenovano od strane Znanstvenog vijeća Instituta koje unapređuje etičke standarde i brine se za njihovo provođenje u Institutu.
- (2) Ukoliko se neki od izraza rabljenih u ovom Etičkom kodeksu odnosi na fizičke osobe, sve izraze u muškom rodu treba tumačiti na način da obuhvaćaju i osobe ženskoga spola i obrnuto (zaposlenik / zaposlenica, istraživač / istraživačica, znanstvenik / znanstvenica, nastavnik / nastavnica, ispitanik / ispitanica itd.).

Svrha Etičkog kodeksa

Članak 4.

- (1) Svrha Etičkog kodeksa je promicanje vrijednosti specifičnih za rad i djelatnost Instituta. Promicanje etičnog ponašanja i vrijednosti koje su sadržane u ovom kodeksu obveza je svih ustrojstvenih oblika i zaposlenika Instituta kao i ustanove u cjelini.
- (2) Radi ostvarenja cilja iz st. 1. ovoga članka, Etičko povjerenstvo daje svoje mišljenje o ostvarivanju etičkih načela i standarda u Institutu, kako u načelnim pitanjima, tako i u pojedinim konkretnim predmetima te poduzima druge radnje i obavlja druge djelatnosti uređene ovim Etičkim kodeksom.
- (3) Postupci propisani ovim Etičkim kodeksom ne uređuju prava, obveze i odgovornosti osoba koje u njima sudjeluju te nisu alternativa za građanske, kaznene, upravne i stegovne (disciplinske) postupke uređene zakonima, podzakonskim aktima Instituta.
- (4) Mišljenje Etičkog povjerenstva dano u postupku uređenom ovim Etičkim kodeksom djeluje svojim autoritetom i treba služiti tumačenju Etičkog kodeksa i promicanju etičnog ponašanja u Institutu. Ono ne veže druga tijela i nije upravni akt.

II. Temeljna načela i pravila

a) Načela moralno opravdanoga ponašanja u Institutu

Načelo mirnog uživanja prava

Članak 5.

Institut svakom zaposleniku mora osigurati uživanje svih ljudskih prava zajamčenih Ustavom i zakonima Republike Hrvatske.

Načelo poštivanja integriteta i dostojanstva osobe

Članak 6.

Svi zaposlenici Instituta trebaju biti poštovani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima na život, integritet i dostojanstvo. Svim zaposlenicima Instituta mora biti osigurano pravo na privatnost.

Načelo autonomije znanstvenog rada

Članak 7.

- (1) Svim zaposlenicima Instituta treba priznati pravo na nesmetan rad, profesionalni razvoj i usavršavanje u skladu s osobnim mogućnostima i planovima, u mjeri u kojoj se pritom ne

- narušava isto pravo druge osobe. Institut je dužan nastojati da se za ostvarenje tog prava osiguraju odgovarajući uvjeti.
- (2) Svi zaposlenici Instituta imaju obveze i odgovornosti prema drugima u smislu poštena, iskrena i nepristrana ponašanja i prihvaćanja kriterija izvrsnosti u svim domenama radi ostvarivanja zajedničkoga dobra Instituta u cjelini.

Načelo jednakosti i pravednosti

Članak 8.

- (1) Svaki zaposlenik Instituta treba se ponašati u skladu s načelom jednakosti i pravednosti na način koji isključuje svaku diskriminaciju, zlostavljanje, uznemiravanje ili iskorištavanje. Institut je dužan osigurati uvjete za ostvarivanje načela jednakosti i pravednosti.
- (2) Zaposlenici Instituta ne smiju zlouporabiti svoj autoritet i ne smiju dopustiti da osobni interesi i odnosi rezultiraju situacijama koje mogu utjecati na mogućnost objektivnoga prosuđivanja te etičkoga i profesionalnog obavljanja radnih obveza.
- (3) Svim zaposlenicima Instituta treba osigurati jednake uvjete ostvarivanja profesionalnih obveza, iskazivanja intelektualnih sposobnosti i napredovanja.

Pravo na slobodu istraživanja i mišljenja

Članak 9.

- (1) Institut priznaje slobodu temeljnim uvjetom i obilježjem u procesu znanstvenoga istraživanja i srodnih djelatnosti. Istraživači u svojim istraživanjima trebaju biti vođeni idejom slobode znanstvenog rada u duhu odgovornoga, objektivnog i poštenoga traganja za znanstveno utemeljenom istinom te stjecanja i distribucije znanja. Institut treba zaštititi sve zaposlenike od svakoga pokušaja sužavanja, ograničavanja ili uskraćivanja ove slobode u skladu s načelom slobode istraživanja definiranim u Povelji.
- (2) Institut podupire i potiče slobodu mišljenja i izražavanja mnijenja kao temeljnu vrijednost u svim segmentima života i rada u ustanovi.

Načelo profesionalnosti

Članak 10.

- (1) Od zaposlenika Instituta očekuje se da odgovorno, savjesno, profesionalno i etički besprijekorno ispunjavaju sve svoje obveze prema kolegama i ostalim djelatnicima u Institutu. U svojem djelovanju istraživači slijede načela objektivnosti, nepristranosti, razboritosti, korektnosti, dijaloga i međusobne tolerancije.
- (2) Obveza je zaposlenika Instituta poštivanje kriterija stručnosti i izvrsnosti te u skladu s time stalno stručno usavršavanje unutar izabranoga profesionalnoga područja i utemeljivanje svih profesionalnih i etičkih prosudbi na dostupnim činjenicama, isključujući predrasude bilo koje vrste.
- (3) Svi zaposlenici Instituta trebaju održavati i poticati suradnju u profesionalnim odnosima i nastojati na učinkovitom korištenju institutskih resursa težeći povećanju dobrobiti znanosti i Instituta i smanjivanju gubitaka uvijek kada je to moguće. Od svih zaposlenika Instituta očekuje se djelovanje u duhu zajedničkih ciljeva te sudjelovanje u djelatnostima izvan Instituta koje neće biti u sukobu s njihovim profesionalnim obvezama u Institutu, niti štetiti tim obvezama, kao ni ugledu Instituta.
- (4) Verbalna i neverbalna komunikacija zaposlenika Instituta treba biti u skladu s njihovim profesionalnim zadaćama i ulogom.

Načelo poštivanja zakona i pravnih postupaka

Članak 11.

- (1) Od svih zaposlenika Instituta očekuje se poštivanje svih pravnih propisa i postupaka koji se tiču njihovih radnih obveza.
- (2) Institut ima obvezu osigurati nužne uvjete za upoznavanje zaposlenika Instituta sa svim relevantnim pravilima koja se tiču njihovih obveza.
- (3) U svim postupcima koji se odnose na ostvarenje načela i pravila iz Etičkog kodeksa ili su u vezi s njima, zaposlenici Instituta o čijim se pravima i interesima radi treba osigurati mogućnost sudjelovanja u postupku, pravo da se izjasni o relevantnim navodima i iznese svoje argumente te ravnopravan položaj u postupku u odnosu na druge sudionike koji se nalaze u istom ili usporedivom položaju.
- (4) U slučajevima u kojima postoji neslaganje oko tumačenja i primjene načela Etičkog kodeksa, zaposlenici Instituta obvezni su nastojati da se sporna pitanja najprije riješe unutar sredine u kojoj je do problema došlo ili kod mjerodavnih tijela Instituta, u skladu s odredbama glave IV. i V. ovog Etičkog kodeksa. Obraćanje tijelima izvan Instituta treba se ograničiti na slučajeve u kojima je to primjereno i nužno.
- (5) Etičko povjerenstvo dužno je pravodobno djelovati radi prevencije i suzbijanja povreda Etičkog kodeksa. U tu svrhu ono treba pokretati postupke i poduzimati druge radnje u granicama svoje nadležnosti te istražiti sve prijave u kojima se iznosi sumnja u etičnost ponašanja zaposlenika Instituta.

b) Neprihvatljiva ponašanja

Diskriminacija

Članak 12.

- (1) Nedopustiv je svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije temeljen na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, životnome stilu, imovinskom stanju, podrijetlu, obiteljskom i bračnom statusu, trudnoći, obiteljskim obvezama, životnoj dobi, invalidnosti, tjelesnom izgledu, političkom opredjeljenju i zdravstvenom stanju.
- (2) Jedini kriteriji vrednovanja i napredovanja smiju biti stručnost, sposobnost i profesionalne zasluge te osposobljenost i rezultati u obavljanju određene vrste djelatnosti, poslova i zadaća.

Uznemiravanje

Članak 13.

- (1) Zabranjena je svaka vrsta uznemiravanja.
- (2) Neprihvatljivo je svako spolno uznemiravanje.
- (3) Uobičajena komunikacija, dobronamjerne šale i kritika kao i odnosi spolne i druge intimne naravi između zaposlenika Instituta koji počivaju na pristanku i uzajamnom poštovanju smatraju se područjem privatnosti te se ne smatraju uznemiravanjem. Treba, međutim, izbjegavati situacije u kojima takvi odnosi između zaposlenika Instituta mogu dovesti do kršenja pravila ovoga Etičkog kodeksa o objektivnosti i nepristranosti i sukobu interesa, posebno u odnosima između zaposlenika Instituta koji su u neposrednom hijerarhijskom odnosu koji uključuje ocjenjivanje tuđeg rada i dostignuća i/ili odlučivanje o statusu, profesionalnom napredovanju, pogodnostima i nagradama.
- (4) Zaštita od uznemiravanja i diskriminacije regulirana je Pravilnikom o radu Instituta.

Predrasude

Članak 14.

- (1) Svi zaposlenici Instituta trebaju biti objektivni i ne smiju dopustiti da predrasude bilo koje vrste utječu na njihovu objektivnost u akademskim, istraživačkim, administrativnim, upravljačkim i svim drugim poslovima i djelovanjima.
- (2) Ocjenjivanje djelatnosti i profesionalne kompetencije bilo kojeg zaposlenika Instituta ne smije počivati na kriterijima koji nisu neposredno relevantni za obavljanu djelatnost ili profesionalne obveze.

III. Etička pravila u znanstvenom i stručnom radu

Ljudi u znanstvenim istraživanjima

Članak 15.

- (1) Pri znanstvenom istraživanju koje uključuje ljude potrebno je pridržavati se preporuka Helsinške deklaracije i njezinih revizija (World Medical Association Declaration of Helsinki - Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects), važećih zakonskih propisa i etičkih kodeksa primjenjivih na određene znanstvene discipline.
- (2) Osnovna je svrha istraživanja na ljudima unapređenje zdravlja, uključujući procjenu opasnosti za zdravlje, razjašnjavanje uzroka i nastanka poremećaja zdravlja, odnosno bolesti, te unapređenje profilaktičkih, dijagnostičkih i terapijskih postupaka. U njima dobrobit pojedinca ima prednost pred interesima znanosti i društva. Obveza je znanstvenika da u biomedicinskim istraživanjima štiti život, zdravlje, privatnost i dostojanstvo ispitanika.
- (3) Istraživač koji vodi istraživanje obavezan je ispitanike temeljito upoznati sa svrhom i ciljevima istraživanja, postupkom istraživanja, očekivanom koristi i mogućom opasnosti te nakon toga pribaviti njihov pisani pristanak. Ako to zbog malodobnosti, poslovne nesposobnosti ili stanja svijesti ispitanika nije moguće, pristanak će zatražiti od njegova zakonskog zastupnika.
- (4) Ukoliko ispitanik tijekom istraživanja postane sposoban za samostalno odlučivanje, istraživač mora za daljnja istraživanja dobiti njegov pisani pristanak. Ispitanik ima pravo uvida u vlastite nalaze i može, bez posljedica za njega osobno, u svako doba odustati od daljnjeg sudjelovanja u istraživanju.

Životinje u znanstvenim istraživanjima

Članak 16.

- (1) S laboratorijskim životinjama koje se upotrebljavaju u eksperimentalne svrhe treba postupati u skladu s važećim zakonskim propisima te mjerodavnim etičkim i stručnim standardima.
- (2) Nije dopušteno istraživanje koje može rezultirati ozljeđivanjem i patnjama životinja ili okoline, a koje je moguće izbjeći, kao ni podržavanje, poticanje ili tajnost takvih djelatnosti.
- (3) Svi koji su uključeni u eksperimentalni rad s laboratorijskim životinjama moraju voditi protokol pokusa na laboratorijskim životinjama.
- (4) Životinje moraju biti eutanazirane/usmrćene koristeći prihvatljive, humane standarde.

Znanstveno nepoštenje

Članak 17.

- (1) Kao znanstveno nepoštenje određuju se slijedeći postupci: namjerno izmišljanje, krivotvorenje i plagiranje u predlaganju, provođenju ili recenziranju istraživanja, ili u izvještavanju o rezultatima istraživanja.

- (2) Znanstveno nepoštenje ne uključuje nenamjerne pogreške niti neslaganja u odabiru, provedbi i interpretaciji istraživačkih postupaka i metoda.

Izmišljanje

Članak 18.

- (1) U istraživačkom radu nije dopušteno izmišljanje (fabriciranje) podataka i rezultata i takvi postupci spadaju u ozbiljna kršenja načela etičkog ponašanja.
- (2) Smatra se da je izmišljanje svako namjerno stvaranje podataka ili rezultata koji u stvarnosti ne postoje te njihovo predstavljanje, širenje i objavljivanje unatoč znanja o tome da oni u stvarnosti ne postoje.

Krivotvorenje

Članak 19.

- (1) U istraživačkom radu nedopustivo je svako krivotvorenje (falsificiranje).
- (2) Krivotvorenje uključuje svako djelovanje kojim se manipulira materijalom istraživanja, opremom ili procesom istraživanja, mijenjaju ili izostavljaju podaci ili rezultati sa svrhom da se namjerno podese ili tendenciozno protumače rezultati znanstvenog istraživanja.

Plagiranje i autoplagiranje

Članak 20.

- (1) U istraživačkom radu nije dopušteno plagiranje.
- (2) Plagiranje je prisvajanje ili preuzimanje ideja, procesa, rezultata ili riječi drugih osoba bez priznavanja njihovog pravog izvora.
- (3) Nije prihvatljivo dupliciranje ili prepisivanje vlastitih tekstova (autoplagiranje) bez navođenja prethodnog izvora takvog teksta.
- (4) Prilikom izbora na suradnička i znanstvena radna mjesta i/ili prijave na natječaj za institutske nagrade, pristupnici trebaju priložiti izjavu o izvornosti kojom će potvrditi da je svaki njihov rad i dostignuće na koji se pozivaju izvorni rezultat njihova rada te da taj rad ne sadrži druge izvore do onih navedenih u radu. Znanstveno vijeće utvrdit će standardni tekst izjave koja će se predavati u navedenim postupcima.

Zloraba autorstva

Članak 21.

- (1) Pravo autorstva temelji se na značajnom doprinosu razvoju ideje istraživanja, oblikovanju istraživanja, provedbi istraživanja, tumačenju rezultata istraživanja, kao i pisanju ili reviziji rada te na spremnosti da se preuzme odgovornost za odgovarajući dio rada.
- (2) Očekuje se da se kao suautori objavljenog znanstvenog ili stručnog rada navedu svi i samo oni sudionici koji su značajno doprinijeli radu.
- (3) Zloraba autorstva uključuje:
 - a. Prešućivanje autorstva – izostavljanje autora ili brisanje autora koji imaju pravo na suautorstvo;
 - b. Podmetanje autorstva – dopisivanje autora bez njihovog znanja i pristanka;
 - c. Poklonjeno autorstvo/ustupanje autorstva – navođenja kao autora osoba koje nemaju pravo na autorstvo i zahtjevi za takvim nezaslužnim autorstvom.

Izmišljanje i prepravljavanje preporuka

Članak 22.

Izmišljanje i prepravljavanje preporuka i pogrešno predstavljanje znanstvenih i stručnih postignuća nije dopušteno i predstavlja ozbiljno kršenje načela etičnog ponašanja.

Primanje darova i drugih dobara

Članak 23.

- (1) Zaposlenici Instituta ne smiju tražiti darove, poticati darivanje niti primati ikakve darove, bilo za sebe ili neku drugu osobu, za koje postoji razborita pretpostavka da će posredno ili neposredno utjecati na njihovu objektivnost, ispunjavanje profesionalnih obveza te poštivanje profesionalnih prava i dužnosti.
- (2) Obveza je zaposlenika Instituta otklanjati svaki pokušaj korupcije.

Sukob interesa

Članak 24.

- (1) Zaposlenici Instituta trebaju izbjegavati svaki oblik sukoba interesa (sukob interesa mogu uzrokovati na primjer obiteljski odnosi, blisko prijateljstvo, sadašnje ili prethode intimne veze, osobna neslaganja, antagonizmi ili slično).
- (2) Treba nastojati na neovisnosti djelatnosti koje se obavljaju izvan Instituta (koje uključuju financijske ili druge interese) kako one ne bi bile u sukobu s profesionalnim obvezama ili utjecale na integritet i objektivnost zaposlenika Instituta.
- (3) Nedopustiv je bilo koji oblik nepotizma čime se djelovanje srodnika određene osobe stavlja u povlašteni položaj u odnosu na druge osobe koje raspolažu jednakim ili boljim sposobnostima.

Pravo na intelektualno vlasništvo

Članak 25.

Potrebno je štiti pravo na intelektualno vlasništvo nad rezultatima istraživanja i prikupljenim podacima u sukladnosti s obvezama ugovora dotičnog znanstvenog istraživanja.

Transparentnost i povjerljivost

Članak 26.

- (1) Institut podupire i promiče transparentnost u propisima i djelovanju kao jednu od temeljnih vrijednosti. Sva pravila i odredbe kojima se definiraju prava i obveze zaposlenika Instituta trebaju biti precizna, jasna i dostupna.
- (2) Svi zaposlenici Instituta trebaju uvažavati tu vrijednost transparentnosti i dostupnosti kriterija i postupaka evaluacije ispunjavanja profesionalnih obveza (profesionalno napredovanje, nagrađivanje za znanstveni i stručni rad i slično).
- (3) Svi zaposlenici Instituta koji temeljem svoje pozicije na Institutu raspolažu podacima sa statusom povjerljivosti trebaju trajno štiti tajnost takvih podataka. Podacima sa statusom povjerljivosti smatraju se podaci čija tajnost proistječe iz potrebe zaštite prava zaposlenika Instituta i koji su zakonom, općim aktima Instituta ili odlukom nadležnog tijela donesenom na temelju tih propisa proglašeni za povjerljive. Ne dopušta se otkrivanje povjerljivih podataka drugim zaposlenicima Instituta kao ni bilo kojoj drugoj strani osim ako je takvo razotkrivanje

dio uobičajenoga obavljanja posla u Institutu ili ako postoji zakonska i profesionalna obveza da se takve informacije objave.

Pravo i dužnost na kontinuirano usavršavanje i obrazovanje

Članak 27.

- (1) Svi zaposlenici Instituta imaju pravo i dužnost neprekidno se usavršavati i ustrajati na unapređivanju kakvoće i razine vlastita znanja i stručnosti unutar izabranoga područja.
- (2) Zaposlenici Instituta planiraju, provode i izvještavaju o svojim znanstvenim istraživanjima te stručnim, nastavnim i drugim profesionalnim djelatnostima u skladu s prihvaćenim standardima znanstvene i nastavne kompetentnosti.

Profesionalno napredovanje

Članak 28.

- (1) Procjena uspješnosti ostvarivanja profesionalnih obveza i profesionalne kompetencije bilo kojega zaposlenika Instituta treba biti objektivna i nepristrana te utemeljena na unaprijed definiranim i transparentnim kriterijima. Svaki zaposlenik Instituta treba temeljiti prosudbe o uvjetima napredovanja drugih članova isključivo na kriterijima koji su neposredno relevantni za obavljanu djelatnost ili profesionalne obveze, odnosno, na pokazanoj stručnosti, talentu, profesionalnim zaslugama i rezultatima u obavljanju radnim mjestom propisane vrste radnih zadataka.
- (2) Svaki oblik neposredne ili posredne diskriminacije u postupku evaluacije uvjeta profesionalnoga napredovanja te u samom postupku napredovanja smatra se nedopustivim.
- (3) Institut treba svim zaposlenicima osigurati jednake uvjete napredovanja temeljem ispunjavanja profesionalnih obveza, nastojati stvoriti uvjete za pomlađivanje strukture zaposlenog kadra te poticati napredovanje i osamostaljivanje mladih zaposlenika Instituta.

Javno nastupanje

Članak 29.

- (1) Institut podupire pravo zaposlenika Instituta na javno nastupanje i slobodu izražavanja koje uključuje nastupe pred publikom, na radiju i televiziji, odgovorno i savjesno izražavanje svojih stavova u novinama, knjigama i časopisima te druge oblike djelovanja za dobrobit ustanove i društva u cjelini.
- (2) Zaposlenici Instituta s višim znanstvenim stupnjem ili profesionalnim statusom ne smiju zabranjivati niti ograničavati osobne javne nastupe zaposlenicima Instituta s nižim znanstvenim stupnjem ili profesionalnim statusom, niti taj nastup ičime uvjetovati.
- (3) Zaposlenici Instituta koji su ovlaštteni javno nastupati te nastupaju u ime Instituta moraju jasno istaknuti da izlažu stavove Instituta. U svim oblicima javnih nastupa i djelovanja u kojima zaposlenici Instituta istupaju u ime ustanove ili ju predstavljaju, očekuje se postupanje u sukladnosti s najvišim etičkim načelima i profesionalnim standardima.

Profesionalne dužnosti u nastavnom radu

Članak 30.

Zaposlenici Instituta koje sudjeluju u preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj/doktorskoj nastavi kao vanjski suradnici na sveučilištima u Hrvatskoj i u inozemstvu, imaju sljedeće dužnosti i obveze:

- a. nastojati na postizanju i prenošenju visoke razine znanstvenih spoznaja iz svojega predmeta;
- b. osigurati točnost, preciznost, reprezentativnost sadržaja predmeta i primjerenu poziciju predmeta unutar programa studija;
- c. nastojati da studenti što djelotvornije postignu ciljeve predmeta;
- d. ponuditi istovjetne mogućnosti unapređenja znanja koje svim studentima jamče podjednaki napredak;
- e. obrađivati sve teme na otvoren, pošten i pozitivan način, a osobito teme koje studenti iz bilo kojeg razloga mogu smatrati osobito osjetljivima;
- f. doprinosti intelektualnom razvoju studenata unutar područja u kojem se nastava obavlja te izbjegavati sve djelatnosti koje bi mogle omesti taj razvoj;
- g. osigurati studentima vrednovanje njihovog rada koje je valjano, otvoreno, pravedno i objektivno te pravodobno;
- h. osigurati transparentnost i javnost ispita kao i objektivnost ocjenjivanja;
- i. poštovati dignitet svojih kolega i u suradnji s njima raditi u interesu napredovanja studenata;
- j. poštivati obrazovne ciljeve, strategije i standarde ustanove na kojoj poučava u interesu razvoja studenata;
- k. suzdržavati se od svakog uvjetovanja pristupanje ispitu uvjetima koji nisu sadržani u odredbama nastavnoga plana i programa, a osobito od nametanja uvjeta koji nastavniku donose osobnu ekonomsku i drugu korist;
- l. uzimati u obzir mišljenje i ocjene studenata o svojoj nastavnoj kompetenciji u cilju unapređivanja kvalitete nastavnoga procesa;
- m. savjesno i odgovorno vrednovati studentski rad i tijekom tog vrednovanja ni u kojem slučaju poticati prepisivanje, omogućavati ga ili tolerirati.

IV. Etičko povjerenstvo Instituta

Opća dužnost praćenja i provedbe Etičkog kodeksa Instituta

Članak 31.

- (1) Etičko povjerenstvo Instituta dužno je brinuti za ostvarenje i unapređenje etičkih standarda u Institutu i provedbu ovog Etičkog kodeksa.
- (2) Etičko povjerenstvo Instituta može u konkretnim slučajevima ili u vezi načelnih pitanja tumačenja i primjene ovog Etičkog kodeksa zatražiti mišljenje od drugih tijela koja se bave etikom izvan Instituta.

Etička povjerenstvo Instituta

Članak 32.

- (1) Članove Etičkog povjerenstva Instituta imenuje Znanstveno vijeće, uz suglasnost ravnatelja Instituta, na rok od četiri godine.
- (2) Etičko povjerenstvo Instituta sastoji se od pet članova koji su zaposlenici Instituta. Četiri člana biraju se između članova Znanstvenog vijeća Instituta od kojih dva člana moraju biti po zanimanju doktori medicine, a jedan član mora biti po zanimanju doktor veterinarske medicine. Peti član po zanimanju je diplomirani pravnik / magistar prava.
- (3) Etičko povjerenstvo ima predsjednika kojeg biraju članovi povjerenstva između članova iz redova Znanstvenog vijeća.
- (4) Etičko povjerenstvo Instituta može donijeti Poslovnik o radu i djelovanju Etičkog povjerenstva Instituta uz suglasnost Znanstvenog vijeća i ravnatelja Instituta.

V. Postupak pred Etičkim povjerenstvom Instituta

Zahtjev za davanje mišljenja

Članak 33.

- (1) Postupak pred Etičkim povjerenstvom Instituta pokreće se na pisani zahtjev radi davanja prosudbe o etičnosti i sukladnosti određenog djelovanja ili ponašanja s načelima i odredbama Etičkog kodeksa, a navedena prosudba donosi se u obliku mišljenja.
- (2) Zahtjev za davanje prosudbe o etičnosti u obliku mišljenja mogu podnijeti Etičkom povjerenstvu svi zaposlenici Instituta. Iznimno, uz obrazloženje, zahtjev za davanje prosudbe o etičnosti u obliku mišljenja mogu podnijeti Etičkom povjerenstvu Instituta i vanjski subjekti.
- (3) Zahtjev za prosudbu etičnosti mora biti određen i precizno opisan. U Zahtjevu za prosudbu etičnosti mora biti određeno i opisano sljedeće:
 - načelno pitanje o kojem se radi,
 - konkretne okolnosti slučaja i djelovanje odnosno ponašanje za čiju se sukladnost s načelima i pravilima Etičkog kodeksa traži mišljenje.Uz zahtjev se trebaju priložiti relevantne isprave i materijali odnosno navesti odredbe Etičkog kodeksa u svezi kojih se osobito traži mišljenje.
- (4) Mišljenje o zahtjevu za prosudbu etičnosti istraživanja Etičko povjerenstvo daje u svim slučajevima prijave nacionalnog ili međunarodnog znanstvenoistraživačkog projekta, nadopune ili proširenja znanstvenoistraživačkog projekta za dijelove za koje nisu prethodno dobivene suglasnosti nadležnih etičkih povjerenstava te u svim slučajevima prijave magistarskog i doktorskog rada.
- (5) Zahtjev za prosudbu etičnosti za istraživanja iz st. 4. treba obavezno sadržavati naslov projekta ili kvalifikacijskog rada, ime voditelja ili pristupnika, sažetak ili hipotezu istraživanja, metode istraživanja, pisana mišljenja nadležnog Etičkog povjerenstava drugih ustanova ukoliko za dio istraživanja koji se provodi u matičnoj ustanovi nije dobiveno mišljenje Etičkog povjerenstva.
- (6) U zahtjevu za prosudbu etičnosti u istraživanjima treba jasno označiti vrstu istraživanja (A, B, C ili kombinacija) te i opisati uvjete kako je navedeno:
 - A. ISTRAŽIVANJA NA LJUDIMA SA SKUPLJANJEM BIOLOŠKIH UZORAKA
 1. Obrazloženje o potrebi provođenja istraživanja na ljudima i da li postoje alternativne metode;
 2. Na koji će način ispitanici biti upoznati sa svrhom istraživanja i na koji će se način dobivati suglasnosti za pristanak u istraživanju;
 3. Na koji će način biti zaštićena privatnost i anonimnost ispitanika i njihovih podataka;
 4. Na koji će se način sakupljati biološki uzorci, odnosno provoditi kliničko-dijagnostički zahvati uz utvrđenje medicinskog osoblja koje će to provoditi;
 5. Na koji će način biti zbrinut biološki otpad.
 - B. ISTRAŽIVANJA NA LJUDIMA BEZ SKUPLJANJA BIOLOŠKIH UZORAKA
 1. Obrazloženje o potrebi sakupljanja podataka o ispitanicima (primjena upitnika, psihologijskih testova i drugo);
 2. Na koji će način ispitanici biti upoznati sa svrhom istraživanja i na koji će se način dobivati suglasnosti za pristanak u istraživanju;
 3. Na koji će način biti zaštićena privatnost i anonimnost ispitanika i njihovih podataka.
 - C. ISTRAŽIVANJA NA POKUSNIM ŽIVOTINJAMA
 1. Obrazloženje o potrebi istraživanje na laboratorijskim životinjama i da li postoji alternativna metoda;
 2. Detaljan protokol pokusa na životinjama, uključujući držanje, predviđene zahvate te mjesto, postupke i zaduženo osoblje prilikom eutanazije;
 3. Na koji će način biti zbrinut biološki otpad.

Postupanje povjerenstva

Članak 34.

- (1) Povodom zahtjeva iz čl. 33. ovog Etičkog kodeksa, predsjednik Etičkog povjerenstva Instituta saziva sastanak povjerenstva u roku od 30 dana od primitka zahtjeva.
- (2) Povjerenstvo može od podnositelja zahtjeva zatražiti dodatna razjašnjenja, obavijesti i relevantnu dokumentaciju, posebno za projekte u kojima su ispitanici malodobne osobe, trudnice i dojilje, kao i druge projekte gdje procjeni da je to potrebno. Ako se u zahtjevu traži mišljenje o konkretnom slučaju, Povjerenstvo može zatražiti očitovanje i razjašnjenja od zainteresiranih osoba.
- (3) Ukoliko podnositelj zahtjeva traži ispitivanje etičnosti ponašanja u znanstvenom i stručnom radu određenog zaposlenika ili skupine zaposlenika Instituta, tim osobama mora se omogućiti da se izjasne o relevantnim navodima i iznesu svoje argumente.
- (4) Na sastanku Etičkog povjerenstva Instituta, nakon što su proučili svu relevantnu dokumentaciju, članovi Etičkog povjerenstva raspravljaju o zahtjevu koji je predmet postupka, zauzimaju stajalište o sadržaju mišljenja, sastavljaju pisani nacrt mišljenja i donose mišljenje u pisanom obliku.
- (5) Etičko povjerenstvo Instituta izdaje svoje mišljenje isključivo na temelju navoda i podataka iz zahtjeva, priloga uz zahtjev i dodatnih razjašnjenja i očitovanja podnositelja zahtjeva i drugih osoba. Povjerenstvo ne provjerava navode iz zahtjeva i očitovanja niti ima istražne ovlasti utvrđivati činjenice po vlastitoj inicijativi. Ako se navodi o činjenicama iz zahtjeva i navodi o činjenicama iz očitovanja razlikuju, a o istinitosti spornih tvrdnji se ne može zaključiti iz materijala koji su podneseni u postupku, Povjerenstvo će tu okolnost navesti u svome mišljenju te se ograničiti na davanje stava o načelnom pitanju.
- (6) Ako je u zahtjevu zatraženo mišljenje o sukladnosti određenog ponašanja s izričito navedenim odredbama Etičkog kodeksa, Etičko povjerenstvo dužno je svoje mišljenje dati o sukladnosti s tim odredbama, no ovlašteno je mišljenje proširiti i na sukladnost ponašanja s drugim načelima i pravilima Etičkog kodeksa.

Mišljenje

Članak 35.

- (1) Temeljem zahtjeva iz čl. 33. ovog Etičkog kodeksa, Etičko povjerenstvo Instituta donosi svoje mišljenje u pisanom obliku i podnosi ga podnositelju zahtjeva. Jedan primjerak mišljenja pohranjuje se u arhivu Instituta zajedno sa zahtjevom i cjelokupnom priloženom dokumentacijom.
- (2) Pri donošenju mišljenja, nastoji se postići konsenzus svih članova Povjerenstva. Ako to nije moguće, mišljenje se donosi temeljem stava većine članova Povjerenstva.
- (3) Mišljenje se donosi najkasnije u roku od 60 dana od dana primitka zahtjeva iz čl. 33. ovog Etičkog kodeksa. Ako je Etičko povjerenstvo zatražilo dodatna razjašnjenja i obavijesti rok se računa od primitka traženoga, no i tada mišljenje mora biti dano najkasnije u roku od 90 dana od primitka zahtjeva.
- (4) Mišljenje povjerenstva mora sadržavati sljedeće podatke:
 - a. Opis zahtjeva i pitanja o kojima je povjerenstvo raspravljalo;
 - b. Navode o načelima i pravilima etičkog kodeksa koje je povodom zahtjeva povjerenstvo uzelo u obzir;
 - c. Stav povjerenstva o tome je li ponašanje opisano u zahtjevu u skladu s Etičkim kodeksom ili ne;
 - d. Razloge za mišljenje povjerenstva;
 - e. Podatak o tome je li mišljenje doneseno jednoglasno ili ne;
 - f. Datum donošenja mišljenja.
- (5) Ukoliko je u mišljenju utvrđeno da određeno ponašanje nije u skladu s načelima i pravilima Etičkog kodeksa, ono može sadržavati još i:

- a. Ocjenu Povjerenstva o nesukladnosti i težini povrede etičkih načela uzrokovane takvim ponašanjem;
 - b. Stav Povjerenstva o načinima na koje se moglo izbjeći nesukladnost ponašanja s Etičkim kodeksom i/ili o mjerama koje bi mogle doprinijeti tome da do takvih povreda kodeksa u budućnosti ne dolazi.
- (7) Ako mišljenje nije dano jednoglasno, članovi Povjerenstva koji su imali različite stavove od većine ovlašteni su svoja izdvojena mišljenja priložiti uz mišljenje Povjerenstva.
- (8) Iznimno, ukoliko Povjerenstvo zaključi da mu na temelju zahtjeva i drugih primljenih podataka nije moguće donijeti mišljenje, da nije nadležno za davanje mišljenja ili ako iz bilo kojeg drugog razloga ne može ili ne želi donijeti mišljenje, predsjednik Povjerenstva o tome je dužan u roku iz st. 3. ovog članka obavijestiti podnositelja zahtjeva te detaljno navesti razloge nedonošenja mišljenja.

VI. Prijelazne i završne odredbe

Članak 36.

- (1) Znanstveno vijeće Instituta dužno je imenovati Etičko povjerenstvo Instituta iz čl. 32. ovog Etičkog Kodeksa najkasnije u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu ovog Etičkog kodeksa.
- (2) Do imenovanja Etičkog povjerenstva Instituta iz st. 1. ovoga članka poslove Etičkog povjerenstva obavljat će prije imenovano Etičko povjerenstvo koje je dužno završiti sve započete postupke davanja mišljenja koje je zaprimilo do stupanja na snagu ovog Etičkog kodeksa.

Članak 37.

Ovaj Etički kodeks Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada stupa na snagu osmog dana od objave na oglasnoj ploči Instituta.

Članak 38.

Ovaj Etički kodeks može se mijenjati i dopunjavati na način i u postupku koji je propisan za njegovo donošenje.

Broj: 01-11/68-11

Predsjednica Znanstvenog vijeća Instituta

dr. sc. Biserka Radošević Vidaček

Utvrđuje se da je Etički kodeks Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada objavljen na oglasnoj ploči Instituta dana 18.11.2011. te da je isti stupio na snagu dana 26.11.2011.

Ravnateljica Instituta

dr. sc. Ana Lucić Vrdoljak